

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

7 Vtrum anima quicquid intelligit, intelligat in prima veritate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

nullam operationē habere pōt, nisi prius mouea-
tur à sensibilibus, quæ sunt extra animā: sed præter
ea remanet actus imaginationis, etiam sensibilibus
absentibus: similiter destructis phantasmatibus ope-
ratio intellectiva in anima remanere potest.

AD SECUNDVM dicendum, q̄ illa rō est proba-
tio Philo. in 1. cor. & mundi, qui ostendit, q̄ omne
generatū est corruptibile, & habet locū in illis, quæ
sunt, & corrumpuntur naturaliter, in quibus ex defe-
ctu virtutis est, q̄ non possunt, nec semp̄ fuisse, nec
semp̄ fore: nō aut̄ habet locū in his, q̄ per creatio-
nē fiūt, quæ accipiūt a Deo virtutem, vt sint semp̄,
p̄ quam esse non possunt anteq̄ eam accipiant.

AD TERTIVM dicendū, q̄ anima esse suum cōi-
cat corpori, q̄ quidē ita acquiritur anima in cor-
pore, vt s̄m ipsum subsistere possit, quod nō est de
alijs formis, & sic ipsum esse animæ sit esse compo-
siti, & tamen manet composito destructo.

AD QVARTVM ergo dicendum, q̄ anima s̄m suā
essentiam est forma corporis, nec destructo cor-
pore destruitur anima, quantum ad id, s̄m quod est
forma, sed solum desinit esse forma in actu.

QVÆSTIO IIII.

DEINDE quaritur de operatione animæ.

¶ Et circa hoc quaruntur duo:

¶ Primo, Vtrum anima intellectiva omnia, quæ
cognoscit, cognoscat in prima veritate.

¶ Secundo, Vtrum anima separata a corpore ha-
beat actus sensitiuarum potentiarum.

ARTICVLVS VII.

Vtrum anima quicquid intelligit, intelligat
in prima veritate.

s. p. q. 12. d.
21. ad 3. q.
84. art. 4. o.
& q. 16. art.
6. ad 1. & 2.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur q̄ ani-
ma quicquid intelligit, intelligat in prima ve-
ritate. Augu. enim dicit in lib. confessio. Si ambo
viderimus id verum esse, quod dico, vbi quæso vi-
demus? non ego in te, nec tu in me, sed ambo in
ea, quæ supra nos est incommutabili veritate, & sic
omne verum, quod anima cognoscit, in prima ve-
ritate videt.

¶ 2 Præter. Verum addit supra ens manifestationē.
ergo prima veritas est per quam omnia manifestā-
tur: sed id quo aliud manifestatur, oportet esse ma-
xime manifestum, sicut patet in principijs demon-
strationis, & de luce corporali, per quam visus cor-
pora videt. ergo prima veritas est maxime omni-
bus mentibus manifestata, & sic non solum per eā,
sed in ea omnia cognoscuntur.

SED CONTRA. Multi de conclusionibus demō-
stratiuis veram cognitionem habent, qui de prima
veritate nihil considerant. ergo non omne verum
in prima veritate cognoscitur.

¶ 2 Præter. Augu. dicit in lib. de lib. arb. q̄ nullus de
prima veritate iudicat, & nullus sine ea recte iudi-
cat, & ita si de ea non iudicatur, non cognoscitur,
nec alia in ea.

RESPON. Dicendum, quod sicut dicit quæ-
dam gloss. supra illud Psal. 11. Diminutæ sunt ve-
ritates &c. Ab vna prima veritate multæ verita-
tes in mentibus hominum resultant, sicut ab vna
facie hominis resultant multæ facies in speculo
fracto: hæc autem resultatio veritatis est quan-
tum ad duo, scilicet quantum ad lumen intellectu-
ale, de quo in Psal. 4. Signatum est super nos lumen
vultus tui Domine, & quantum ad prima prin-

cipia naturaliter nota siue sint complexa, siue inco-
plexa. Nihil autem possumus veritatis cognoscere
nisi ex primis principijs, & ex lumine intellectu-
ali, quæ veritatē manifestare nō possunt, nisi s̄m quod
sunt similitudo illius primæ veritatis, quæ hoc est
habēt quandā immutabilitatem & infallibilitatem.
Sic ergo in prima veritate secundum suā essentiam
non oīa videntur a nobis in statu viæ, cum nec ipsa
per suā essentia viatoribus videatur, sed in ipsa ra-
tione suæ imaginis. Veritatis ab ea exemplata oīs
veritas a nobis cognoscitur: & exinde est, q̄ duo
idem verum vident, in quantum ab eadem prima ve-
ritate resultat exemplata veritas in mente viatoris,
& ita intelligendum est dictum Augustini.

Et sic patet solutio ad primum.

AD SECUNDVM dicendum, q̄ operari aliqua, siue
mouere, dī dupliciter. Vno modo, sicut principio
formali operationis, vel motus: & sic oportet q̄
motio mouētis, vel operatio operātis terminetur
ad id quod operatur. Non. n. ignis calefacit calorē
quo calefacit. Alio modo, sicut instrumentum, & sic
motio mouētis terminatur ad id quod mouet, sicut
manus baculo mouet lapidē, & baculo mouet. Id
ergo quo cognoscimus sicut instrumentum, oportet
eē nobis primo notū, & sic cognoscimus conclusio-
nes p̄ principia naturaliter nota, ad quæ comparatur
intellectus agēs sicut ad instrumenta, vt dicit Cōm-
tator in 3. de aīa. Sed id quo cognoscimus sicut for-
ma cognoscētis, nō oportet esse notum, quia nec
oculus videt lucē, quæ est in oculi cōpositione, ne-
que speciē p̄ quā videt. & ita est non esse necessarium
vt quicumq; intelligit aliquid, intelligat intellectu suū
quo intelligit, vel lumen intellectuale. Sic ergo ve-
ritas a prima veritate in mētibus nostris exemplata
a nobis partim cognoscitur, vt de necessitate ad hoc
quæ alia in ea cognoscitur. Quantum ad ipsa prin-
cipia, & partim nō de necessitate cognoscitur. Quantum
ad ipsum intellectuale lumen. Ipsa vero existens ve-
ritas a nobis per suam essentiam non videtur.

ARTICVLVS VIII.

Vtrum anima separata possit habere actum sensiti-
uarum potentiarum.

AD SECUNDVM sic proceditur. Vt q̄ aīa separata
Castiodorus. n. dicit in lib. de aīa, q̄ anima sine cor-
pore videt, & audit, & reliquis sensibus viget.

¶ 2 Præter. Lucē 16. quædam dicitur de diuinitate in infer-
nū sepulto, q̄ sine actu sensuum eē non possunt sed
constat q̄ ibi erat tñ aīa diuinitatis sine corpore. ergo
aīa sine corpore operationē sensuum habere pōt.

¶ 3 Præter. Frustra est illa potentia quæ non reducitur
ad actum: sed in anima post mortem remanent
potentiæ sensitiuæ. ergo & actus sensuum.

SED CONTRA. Sēire est opatio cōiūcti. ergo de-
structo cōiūctio in aīa separata remanere non pōt.

RESPON. Dicendum, quod impossibile est in aīa
separata alicuius potētie sensitiuæ actū esse, q̄ sic
patet. Operatio namq; potētie sensitiuæ eodē mo-
do perficitur in hoīe & in bruto, eodē n. modo vi-
det homo p̄ oculū quo equus. Actus aut̄ sensitiuæ
potētie in bruto nō est ipsius aīa sensitiuæ p̄ se, sed
mediante organo. Si. n. p̄ se hēret operationē, aīa sen-
sitiua in bruto p̄ se haberet subsistentiā, & sic eēt in-
corruptibilis, vt de aīa rationali probatū est. Vnde
cum